

Uredništvo in upraviteljstvo v Ptuju
v gledališkem poslopu.

Štajerc izhaja vsaki drugi petek,
datiran z dne naslednje nedelje.

Dopisi dobrodošli.

Rokopisi se ne vračajo in se morajo
najdalje do ponedeljka pred izdajo do-
tične številke vposlati.

Štajerc.

Posamezna številka velja v Ptuju za
celo leto K 1.— s poštnino K 1.20.
Za inserate uredništvo in upraviteljstvo
ni odgovorno.

Cena oznanil je za:

1 stran K 32.—, $\frac{1}{2}$ strani K 16.—
 $\frac{1}{4}$ strani K 8.—, $\frac{1}{8}$ strani K 4.—
 $\frac{1}{16}$ strani K 2.—, $\frac{1}{32}$ strani K 1.—
Pri večkratnem oznanilu je cena po-
sebno znižana.

Štev. 25.

V Ptuju v nedeljo dne 14. decembra 1902.

III. letnik.

Našim naročnikom.

Od novega leta naprej bomo izdajali naš list v večji obliki. Priobčili bomo vsakokrat še več novic kakor do sedaj in se ozirali samo na kmečke koristi. Iz tega nam bode seveda naraslo tudi več stroškov. Zato nam je treba naročnino povikšati. Naš list bode toraj veljal od novega leta naprej za celo leto **en goldinar**, posamezna številka 3 krajcarje. Zastonj ne dobi lista ničše, ker ni nič na svetu zastonj, in ker mi tudi moramo vse plačati. Trudili se bomo, da bomo kolikor je v naši moči kmetom pomagali v sakem oziru. Odprli bomo tudi novo predalec v našem listu, v katerem nas bode lahko vsaki naročnik tudi povpraševal v sodnijskih razmerah, o tožbah, o procesih v kazenskih zadevah itd. Radovoljno bomo vsakemu svetovali kam se naj obrne in kako mu je postopati pri tej ali oni pravdi,

Pripovedka o fantu, ki je z mačkami oral.

(Dalje.)

Čez nekaj časa je bilo pa tam blizu kraljestvo dano na stavo, da kdor bi z družega nadstropja vjel jezdec na konju prstan, ki se mu bo spustil skozi okno, tisti bi dobil kraljestvo in kraljičino. Ko starejša dva brata zvesta, začela sta tudi očeta prositi, naj bi vsakemu kupil konja.

„Bova tudi midva poskusila srečo.“ Res je oče kupil vsakemu konja, mlajši pa je na peči z mačkami oral in se jima je smijal in rekel: „Kako sta vidva neumna, če sta ravno v šolo hodila, ko gresta tja na stavo!“ Ko onadva odideta, pobere on svoje mačke, vzame mesengasto uzdo, gre tja na tisti travnik, jo potrese, in glej, takoj pride tisti mesengasti konj in prinese za mladega kneza obleko

ako je že zares potreba neizogibna, da mora koga tožiti.

Tu in tam bomo prinesli tudi kako sliko iz dnevnih dogodkov. Upamo, da nam ostanejo naši vrli napredni kmetje zvesti, in da nam bodejo plačevali kakor do sedaj naročnino redno, čeprav smo jo morali povikšati za 40 krajcarjev. Vsi tisti, kateri so že do sedaj naročeni in kateri še se naročijo do prihodnjega 1. januarja, plačajo samo 60 kr. Naj se toraj hitro naroči, kdor še se misli v tem letu naročiti. Na naročila brez denarja se ne moramo ozirati, ker moramo tudi mi vse gotovo in takoj plačati. Dragi kmetje, gotovo ste prepričani, da nimamo pri našem podjetju nikakega dobička, sploh pa ga tudi nočemo imeti.

Vsaki bode sprevidel, da mu list za tako mali denar prinese vsakokrat dovolj novega, dovolj poučnega koristnega in tudi veselega. Vprašali smo več kmetov, ako jim je prav, da postane list dražji in vsi

ali opravo. Fant sleče navadno obleko in obleče obleko prinčevsko, katero mu je prinesel mesengasti konj. Obleka je bila vsa z mesengom vezana. Fant sede na konja in jezdi proti grajščini. Ko ga zagledajo, pozdravljajo ga kar od daleč in vsi se hoteli, da bi bil najprej poskusil stavo. Pa je rekel: „Le drugi naj prej stavo poskusijo, ki so že del časa tukaj; jaz sem pa nazadnje prišel, bom pa tudi najzadnji igral.“ Kraljičina ga je tudi od daleč videla in si je mislila: „Ko bi ta dobil stavo, potem bi bila srečna.“ Vsi so stavo poskusili, pa nobeden ni vjel prstana. Prišla je vrsta na mladeniča ki je imel mesengastega konja; zaleti se okoli grajščine in ko pride pod tisto okno, iz katerega so vrgli prstan, ka seže z roko, pa je imel prstan na prstu. Radi bi bili govorili ž njim, pa je kar zletel in izginil in še tja na tisti travnik; ročno sleče mesengasto obleko

so bili s tem zadovoljni, ker so prepričani, da bode „Štajerc“, ako bode treba za nje-ga par desetice na leto več plačati, gotovo tudi mnogo več prinesel.

Toraj naročite se tako hitro, kako je mogoče! Dragi kmetje, ostanite nam, kakor do sedaj zvesti, da pa smo Vam mi zvesti prijatelji, o tem se je gotovo že vsak pre-pričal! Nekateri farji in dohtarji nas bo-dejo črtili, naj jim bode, saj vejo zakaj! Ako Vas mi nebi pred njimi svarili, bi gotovo držali ti gospodje z nami.

Zdaj pa vidijo, da so se kmetje začeli braniti, da jim ni več za farški, za doh-tarski jarem, zato pa se nas tako bojijo. Ta strah kažejo s svojim ljutim pregan-janjem našega lista.

No, dragi nam farški bratje in farški podrepniki, zakaj pa potem vi čitate naš list, ko pa ga tako preganjate? Klerikalci leté navadno prvi na pošto po „Štajerca“. Zakaj le neki?

Prižnice, (kancelni), spovednice, misi-joni, farovži, vse, vse se je že porabilo in se še danes rabi proti „Štajercu“ in glej, po vsakem takem misijonu, po vsaki taki pridigi smo dobili ravno z istega kraja zopet več novih naročnikov. Pošiljal je „Štajerca“ „kaplanček“ z Maribora in nje-govi zahrbtniki k — hudiču, a „Štajerc“ pa vedno prospeva, in se bode sedaj celo povečal.

Krasen dokaz, da ga kmetje ljubijo, ker je edino pravi kmečki list!

in obleče navadno, pobere svoje mačke in gre ročno domov na peč z mačkami orat. Ko brata prideta domov, vpraša ju precej, kateri je stavo dobil. Rekla sta: „Nek tak mladenič je prišel, ves je bil v mesen-gastem oblačilu, on je dobil prstan.“ Nobeden ni vedel, kdo je bil. On pa reče: „Saj sem vama prej pravil, da sta neumna, če gresta. Jaz doma z mač-kami na peči orjem, pa mi je zmerom dobro.“

Ko ni vedel kralj, kdo je dobil kraljestvo in kraljičino, razglasil še je jedenkrat, da kdor bo pri grajščini z najvišjega okna zlato jabolko dobil na konji jezdeč, njegovo bo kraljestvo in kraljičina. Ko to dva brata zvesta, spet očeta prosita, naj bi smela iti srečo poskusit; morebiti da dobi kateri zlato jabolko. Oni pa, ki je na peči z mačkami oral, smejal se je in rekel: „Kako sta neumna; saj ne bosta ničesa dobila! Jaz pa bom doma z mačkami oral, pa mi bo

Preganjanje.

Kdor se zavzame za tiste, kateri se preganjajo, ta izpolni s tem svojo človeško, svojo kristjansko dolžnost. Vsaki, kateri ljubi pravico, ne bode tudi nikdar zamudil, da ne bi takemu, kateri se zares preganja, pomagal. Naravno je toraj, da dobijo pre-ganjani kaj lahko in hitro podporo. To dejstvo pa zlorabljuje tudi drugi, kateri se množici kažejo kakor da bi jih kedo preganjal, kate-rih pa nihče ne preganja.

„Vera je v veliki nevarnosti, sovražniki Kristu-sovi vladajo na svetu. katoliška cerkev, duhovniki se preganjajo!“

Te in enake besede se slišijo povsod dandanes, slišijo se v mestih, slišijo se na kmetih. A ne samo, da bi se govorile, temveč napišejo in tiskajo se ter se tako razprostirajo med ljudstvom.

Ker se je tudi naš list že večkrat podolžil, da je proti veri, da je proti duhovnikom, da jih preganja, da se vera odganja, hočemo danes nekaj besed o tem spregovoriti.

Ali je res, da je vera v nevarnosti? Ali je res, da vladajo na svetu sovražniki Kristusovi? Odgovor: Prava, resnična naša sveta vera ne more biti nikdar v nevarnosti. Ona je človeku tako globoko vtisnjena v dušo in v srce, da je ne more odstraniti nobena moč celega sveta. Nauki Kristusovi so tako lepi, tako dobri, da ne bode nik-dar pravi človek o njih dvomil in dokler bodejo živeli ljudje, kateri imajo zdravo pamet, se bodejo po Njegovih naukih ljubezni ravnali.

Ali je toraj res, da se katoliška vera, katoliška cerkev kot taka preganja? Odgovor: Ni res! Vsaki človek živi pri nas po svojem verskem prepričanju in država skrbi posebno pri nas na Avstrijskem, da mu tega verskega prepričanja ne sme nihče kaliti. Katoliki imajo svoje službe božje, svoja cerkvena opravila in država skrbi zato, da se pri tem ne mo-tijo, da celo, ako bi na primer pozabil človek, kateri je od druge, toraj od tuje vere, vzeti klobuk z glave, ga zato postava kaznuje. Otroci, vojaki, dijaki i. t. d.

zmirom dobro.“ Ko ona dva odideta, pobere mla-denič svoje mačke v torbo vzame srebrno uzdo in gre na tisti travnik, potrese uzdo, pa pride tisti srebrni konj in prinese za princa obleko. Bila je vsa z srebrom vezana. On zajaše konja in zdirja proti grajščini. Od daleč ga že pozdravljajo. Vsi so hoteli, da bi on prvi poskusil srečo, pa je rekel: „Le drugi naj prej poskusijo, ki so delj časa že tukaj, potlej bom pa jaz.“ Vsi so poskusili, nobeden ni dobil ja-bolke. Sedaj poskusi ta, pa jo je prvokrat dobil. Na to ročno odide, da niso vedeli kam, na tisti travnik, sleče prinčevsko obleko in obleče navadno, pobere v torbo svoje mačke in ročno gre domov na peč z mač-kami orat. Onadva prideta domov, bila sta prav žalostna; ta jima pa reče: „Saj sem vama prej pove-dal, da sta neumna, ko tje hodita. Jaz doma na peči z mačkami orjem, pa mi je zmerom dobro.“

morajo iti v cerkev ob vsakem prazniku, ker to postava zahteva; ako tega ne storijo, se kaznujejo. Duhovniki uživajo popolno prostost, tudi kar se tiče njihovega političnega prepričanja, da, celo agitiranja, med tem, ko tega ne uživajo drugi stanovi. Le naj poskusi na primer kak učitelj tako agitirati, kakor kak kaplan, potem bode že videl, kaj se mu bode zgodilo! Naši poslanci v državnem in deželnem zboru so večinoma duhovniki, ali pa vsaj ljudje, na katere duhovniki s svojim političnem prepričanjem vplivajo.

Duhovniki in cerkve imajo navadno veliko premoženje in duhovščini se godi prav dobro. Saj morda vsaki ve, da se slišijo med ljudstvom večkrat besede: „Duhovniški stan je najboljši stan, ker njemu ne poplavi voda, njemu ne poklesti toča, njemu ne uniči mraz ničesar!“ To se pravi, duhovnik dobi svoje plačilo, za njega mora država skrbeti in vsaki se lahko prepriča, da gospodje s farovža preslabo ne živijo! Malo kje najdeš duhovnika, kateri ne bi bil prav dobro podrejen.

Kje je toraj tisto preganjanje, od katerega se toliko govori in piše? Kako si upajo ti gospodje od preganjanja govoriti, ko se jim tako dobro godi, ko država za njih tako očetovsko skrbi?

Kako pa vendar pride, da ljudstvo veruje te laži od preganjanja cerkve in duhovnikov?

To pride tako:

Mnogo duhovnikov — hvale Bogu, vsi ne — se v seminarah (duhovskih šolah) tako izšolajo, da se jim že tam vcepi v dušo v prvi vrsti politika, a šele v drugi vrsti dušno pastirstvo svojih bodočih faranov. Politika pa je popolnoma posvetna reč, in v posvetnih rečeh duhovnik ravno tako lahko zgreši pravo pot, kakor vsak drugi človek, politično mnenje duhovnika ni vsikdar pravo, posebno ne za druge stane. Vsaki stan si želi to, kar mu koristi. Gotovo pa nam bode priznal vsaki, da so želje kmeta, delavca popolnoma druge, kakor pa želje župnika, dohtarja, kaplana. Kar enemu koristi škoduje drugemu. Toraj ne sme, in ne more zahtevati, duhovnik, da bi njegovi farani imeli tisto po-

litično prepričanje, kakor je goji on. Ne, nasprotno vsaki državljan ima pravico gojiti in imeti svoje politično prepričanje.

A vendar pa, če sme vsaki človek imeti svojo lastno politično mnenje, hoče mnogo duhovnikov vsiliti ljudstvu svoje politične nazore. Kateri ni njihovega mnenja, ta se preganja, se sovraži, grozi se mu s — peklom!

Ako se na primer kmetje in delavci noč in dan trudijo, da se preživijo, in ako pri tem težkem boju za obstanek zapazijo, da klerikalci njihov boj za kruh, ne da bi ga zljajšali oteškočijo, tedaj se nam ni čuditi ako, jih to razljuti, tedaj se nam ni čuditi ako postanejo sovražniki klerikalcev, ako jih preganjajo. A dobro moramo ločiti celo stvar: Nikdar se ne preganja duhovnik, nikdar ne oznajevalec presvetih Kristusovih nauk, nikdar ne dušni pastir, temveč preganja se, ako se to že zares zgodi, politikar. Le tedaj je ljudstvo duhovnikom nasprotno, le tiste preganja, od katerih ve, da jim je bolj za politiko, kakor pa za vero. Tisti duhovnik se preganja, kateri pri zborovanjih glasno in gladko, dobro premišljeno po cele ure govori, ako pa pride na prižnico, (kancel), niti četrte ure ne more govoriti. Tisti duhovnik se preganja, kateri zanese kot apostol miru tja v zadnjo gorsko kočjo prepir in sovraštvo, ker je s svojimi političnimi nazori posegel celo v družinsko življenje. Tisti duhovnik se s pravico preganja, kateri pozabi za časa kake volitve na vse molitve, in hodi od hiše do hiše, da bi nabral glasov za svojega kandidata, tisti duhovnik se s pravico sovraži, kateri piše časopise, da bi ž njimi ljudstvo nahujskal, da bi zasejal prepir med sosede, samo raditega, ker niso njegovega prepričanja, njegove narodnosti! Kdo pa hujska najbolj Slovence proti Nemcu? Kakor smo že trdili na tem mestu, to delajo najbolj mladi neizkušeni kaplani in pa njihovi — botri dohtarji. No, in ako je ljudstvo proti takim duhovnikom, še to ni preganjanje, ne, ljudstvo jih ne preganja, ljudstvo se jih brani!

so ga pozdravljati. Kraljičina je mislila: „Ko bi dobil tale, ki je tako zál, kakor solnce.“ Vsi so hoteli, naj bi prvi poskusil, pa ni hotel, rekel je: Le drugi naj prej, ki so prej prišli, jaz sem najzadnji.“ Vsi so poskusili, pa nobeden ni mogel gori. Naposled pa ta poskusi; bil je pa tako ročno gori, kakor bi mignil in v trenutku bil je zopet na tleh, kakor blisk. Nikdo ga ni mogel raniti. Kraljičina pa je bila močno žalostna, ko ni vedela, kdo je bil. Ko pride na travnik, ročno sleče prinčevsko obleko in obleče navadno, konju sname uzdo, mačke pobere in gré naglo domov na peč z mačkami orat. Ko brata prideta domov, bila sta žalostna, on pa nju vpraša: „Kako je bilo, ali sta kaj dobila?“ Pa rečeta: „Takšen mladenič je prišel, čisto je bil zlat. Ta je dobil venec, pa nobeden ni vedel, kam je izginil.“ Brat jima reče: „Saj sem povedal, da sta neumna, ko hodita tjà. Jaz pa doma

Kralj spet ni vedel, kdo je dobil kraljestvo, kdo je dobil prstan in jabolko; zopet je dal razglasiti, da kdor bi imel takega konja, da bi na vrh graščine šel po stopnicah, tam pridobil lep venec in potem skočil jezde na tla on bo dobil kraljevstvo in kraljičino. Spet to izvesta brata in prosita očeta, naj bi jima kupil prav živa konja. Res jima je oče kupi, mlajši se jima pa smeje: „Kako sta neumna; jaz pa doma na peči z mačkami orjem, mi je pa zmerom dobro.“ Potem sta onadva ódšla, ta pa je pobral svoje mačke in je vzel tisto zlato uzdo in je šel na tisti travnik, potrese uzdo, in pride tisti zlati konj in prinese prinčevsko obleko. On sleče navadno obleko in obleče prinčevsko ter zajaše zatega konja proti graščini. Kralj je bil razglasil, če pride zopet tisti princ, naj se rani, da ga bodo potlej poznali. Ko ga zagledajo, začeli

Pravi duhovnik — hvala Bogu, da še je dovolj takih — uživa povsod veliko spoštovanje. Vse ga čista, vse ga ljubi! Kot krasen vzgled zato so naš milostljivi knez in škof sami, katerih pač vsi ljubijo, ker jim ni za politiko, kateri tako živijo, kakor mora živeti pravi učenec Kristusa. Duhovniku pa, ki seje nemir, se bode gotovo povsod tudi nasprotovalo in ako se spremeni to nasprotovanje nazadnje v preganjanje, se nam ni ni čuditi.

Naš list ni bil nikdar proti pravim duhovnikom, ako je pa tu in tam opral kakega duhovnika, kateri ni tako postopal, kakor to zahteva od njega sveti stan in poklic, potem bi mu ti gospodeki morali biti hvaležni za to, da jim je pokazal pravi pot, ne pa, da ga preganjajo. Da pa gospodje v dolgih črnih suknhah „Štajerca“ preganjajo, to pač ve vsaki dovolj! Na naši strani ni preganjanja, ni sovraštva, preganjanje je na klerikalni strani!

Duhovniki naj živijo tako, kakor jih je Kristus učil, potem jih bodemo z veseljem — hvalili!

Proti veri se ni v našem listu pisala nikdar ne ena beseda, nasprotno, vsikdar smo zagovarjali našo katoliško sveto vero. Kmetje, kaplanček v Mariboru nas imenuje protestante, luterance, brezverce, on piše kot duhovnik od nas, da nas morate poslati k hudiču, sodite sami, kje je hujskarija, kje preganjanje, mi se ne bojimo, da bi nas obsodili!

Spodnje-štajerske novice.

V Mozirju je po kratki boleznj preminul kaplan g. A. Šijanec, ki je bil tihe nravi in jako blagega in plemenitega srca. Med prebivalstvom ni delal sovraštva in ni v nemal nepotrebnih preprirov, kakor to dandanes, žalibog, dela toliko duhovnikov. Pogreb njegov je bil veličasten. Razun lepega števila duhovnikov in velike množice domačih župlanov udeležilo se je pogreba tudi dosti njegovih prijateljev iz Šoštanja, Velenja in še od drugod. In ko so krsto položili v grob, ter so mu pevci še zapeli nagrobnico v slovo.

za pečjo z mačkami orjem in mi je zmerom dobro.“

Nato je prstan, jabolko in venec pregledoval na peči.

Ko je oče prišel v hišo, je pa videl, da ima njegov najmlajši sin tiste reči, ki so bile dane v stavo. Oče je precj šel kralju povedat, da ima njegov najmlajši sin prstan, jabolko in venec. Kralj mu je rekel, naj pride on k njemu. Oče gré domov, fantu pové, naj gre h kralju, fant pa reče: „Le pojdite kralju povedat: Kakor je njemu daleč od mene, tako je meni do njega.“ Oče gre kralju povedat, kaj je rekel sin. Ko mu pove, sinov odgovor, zavzame se kralj in ukaže najlepšo kočijo napreči in s seboj vzame lepo prinčevsko obleko. Ko pride do tiste hiše bil je fant za pečjo in je z mačkami oral. Kralj vpraša očeta, kje je tisti fant, ki ima prstan, jabolko

solzila so se vsa očesa, kar pač priča, kako ljudstvo ljubi pravega duhovnika, kakršen je bil pokojnik. Med mnogimi venci, kateri so se na krsto položili, bil je tudi venec mozirskih tržanov z napisom: „Miroljubnemu svečeniku!“ Ohranimo blagemu pokojniku trajen spomin!

Pri konzumih vedno lepše. O zmešnjajah o marberškem konzumu se nam poroča še sledeče: Ko je bil g. župnik Juri Žmavc iz Remšnika kot obdolženec v konzumski kazenski zadevi zaslišan, se ga je polastila jeza in kes pa je tedaj rekel: „Vse je kradlo, kar je bilo pri konzumu!“ Ko pa so Klobučarja zaprli, je vskliknil: „Zdaj pa naj še tistega hudiča, kaplana Somreka zaprejo, ki nam je konzum ustanovil!“ Te dve izjavi skesanega in potrtega srca naj bodo vsem klerikalnim botrom konzumov v svarilo. Kesanje pride navadno prepozno!

Dopisi.

Iz Šmartna na Paki. Nekoliko v odgovar „Slov. Gosp.“ Že dalje časa nameraval sem, Vam poročati o dogodkih v naši občini; kajti Vaš list je edini slovenski štajerski časnik, ki se upa povedati resnico tudi tistim, ki so se smatrali do sedaj pri nas za nezmotljive in nedotakljive. Vaš list odprl je že marsikateremu oči, da ne verjame slepo vsakemu mlečnozobnemu kaplančku ali mežnarčku, kateri ščuje pod plaščem svete vere soseda proti sosedu, sina proti očetu, stariše proti otrokom, druge zopet proti svojim dobrotnikom, Slovenca proti Nemcu. Ljudje, ki so poklicani oznanjevati resnico, ki je hčerka božja in oznanjevati mir, ljubezen in medsebojno spoštovanje, netijo povsod prepri in sovraštvo. Le sejte veter, želi bodete vihar! Tako godilo se je pri nas zadnji čas ob priliki občinskih volitev in se še godi, kajti „Slov. Gospodar“ prinesel je v svoji zadnji številki jako nesramen in lažnjiv dopis iz našega kraja. V tem dopisu blati se častitljiva oseba tukajšnjega gospoda barona, kateri je največji dobrotnik cele občine. Gospod baron živi že 35 let tukaj v občini in se ni nikdar vmešaval v strankarske prepri, pač pa je povsod rad pomagal, kjer je bilo

in venec. Oče pokaže za peč, in kralj reče: „Tako, ti imaš?“ Fant pravi: „Mislím, da imam!“ — in pokazal je tisti zlati prstan, zlato jabolko in zlati venec. Potlej ga je kralj oblekel v lepo prinčevsko obleko, katero je prinesel s seboj, in potlej mu je rekel: „Sedaj pojdeš pa z menoj!“ Fant je rekel: „Že grem, toda drugače ne, da vzamem mačke s seboj. Maček ne pustim, dokler bom na svetu.“ Kralj mu reče, naj jih vzame. Pa je pobral mačke v torbo in nje vzal s seboj. Ko pridejo do grajščine, vede ga kralj gori. Kraljičina je bila pa prežalostna, ko je dobila tega buteljna. Fant je rekel: „Tukaj imate kar špičaste peči; kako bom pa na peči s mačkami oral?“ Naglo so mu morali plano peč pozidati, da je potlej z mačkami po njej oral. Drugi so se mu pa smijali in ga imeli za norca.

(Konec sledi.)